

Frågor- Amatörsorter

Vad syftar det här EU-direktivet till?

Syftet med direktivet är att främja den odlade mångfalden genom att göra det lättare att få sälja sorter till hobbyodlare inom hela EU.

Vilka sorter berörs av de nya reglerna?

Endast de sorter som inte redan finns med på EUs gemensamma sortlist som marknadssorter. Direktivet berör heller inte prydnadsväxter, frukt, eller bär.

Betyder de nya reglerna att jag inte kan odla min favoritsort av Habanero?

Nej. Habanero (*Capsicum chinense*) är inte en art som releras i utsädeslagstiftningen och påverkas därför inte av de nya reglerna. Däremot påverkas sorter av arten paprika/chilipeppar (*Capsicum annuum*).

Vad är en köksväxt?

Grönsaker. Det som odlas i köksträdgården för att ätas och som inte är frukt och bär eller potatis. Köksväxter är också de arter som odlas i yrkesmässig trädgårdsproduktion. I utsädesförordningen (2000:1330) bilaga 1 framgår vilka arter som räknas som köksväxter. Några exempel på vanliga köksväxter är morötter, tomat, paprika, lök, blomkål, och gurkor.

Vad är skillnaden mellan en bevarandesort och en amatörsort?

En bevarandesort ska vara av växtgenetiskt intresse och är menad att odlas av yrkesodlare. En amatörsort säljs i små förpackningar och är menad att odlas av hobbyodlare. En bevarandesort får också endast odlas i sitt ursprungsland medans en amatörsort inte har några nationella begränsningar.

Kan en sort både vara en bevarandesort och en amatörsort?

Ja.

Varför finns det kvantitativa begränsningar på bevarandesorter och amatörsorter?

Eftersom det kommer vara mycket mindre kontroll på dessa sorter vill EU begränsa försäljningen för att försäkra sig om att sjukdomar och skadegörare inte sprids med utsädet.

Varför kan vi inte sälja amatörsorter som förut?

Precis som alla andra EU-länder är Sverige skyldigt att införliva EU-direktiv i svensk lagstiftning. Alla EU-länder har krav på sig att införliva direktiv 2009/145/EG senast den 31 december 2010. Det nya EU-direktivet är mycket specifikt i under vilka förutsättningar amatörsorter får säljas och dessa regler måste följas i alla EU-länder.

Kommer jag ha färre sorter att välja mellan för min trädgård nu?

Syftet med direktivet är att det ska leda till ett bredare utbud av sorter eftersom en sort nu bara behöver vara registrerad i ett land för att få säljas i hela EU.

Kommer den biologiska mångfalden att minska nu när man inte får odla sorterna längre?

Direktivets syfte är att öka den odlade biologiska mångfalden genom att göra det lagligt att sälja dessa sorter. Det finns krav på att en sort ska vara särskiljbar från andra sorter. Om den

inte är det bidrar den inte till odlad biologisk mångfald. Med det nya systemet ställs alltså krav som leder till ökad odlad biologisk mångfald.

Hur kan den biologiska mångfalden öka när verksamheten i verkligheten bara beläggs med en massa avgifter och tänk också på alla blanketter som ska fyllas i?

Registreringsavgiften är en engångsavgift. Därefter kan alla som vill sälja sorten i hela EU. Rimligen borde branschen kunna samarbeta här på något sätt så att man bara skickar in en ansökan per sort för hela branschen. Branschen borde också kunna samarbeta för att ta fram sortbeskrivningar i de fall dessa inte existerar för sorterna. När det sedan verkligen har dokumenterats att sorterna är särskiljbara från varandra är förhoppningen att den biologiska mångfalden ska öka genom att man odlar sorter som verkligen är olika sorter istället för samma sort med olika namn.

Vad händer med sorter som inte blir registrerade?

Om en sort inte registreras kommer den inte att få säljas som en amatörsort inom EU.

Finns det några fördelar med den nya lagstiftningen?

Ja. Amatörsorter får nu säljas i hela EU när de har blivit upptagna på sortlistan. Gamla sorter kunde förut bara säljas lagligt i det land där de var anmälda. Bevarandesorter av köksväxter kommer också att bli betydligt lättare att få sälja än förut då de oftast inte klarade kraven på att bli godkända som en marknadssort.

Vad gäller om man vill köpa sorter som kommer från utanför EU?

För att få säljas i EU måste en sort vara registrerad i EU. Om man importerar frön från utanför EU, för att sedan sälja utsädet vidare till konsumenter, måste någon i EU sortbeskriva och registrera sorten. Man bör även kontakta Växtinspektionen för att få information om reglerna för import av utsäde.

Hur får jag med en amatörsort på sortlistan?

För amatörsorter gäller att en ansökan ska skickas in till Jordbruksverket. Sorten ska vara väl beskriven men behöver inte provodlas på samma sätt som en ny sort.

Varför behövs det en sortlista?

Olika sorter har olika egenskaper, inklusive varierande resistens mot olika sjukdomar, och det är viktigt att odlare vet vilka egenskaper utsädet kommer att ha. Det är också viktigt att ha kontroller på kvalitet och sundhet av utsädet.

Vad kommer det att kosta att få en sort godkänd?

Kostnaden för ansökan kommer att bli lägre jämfört med vanliga sorter och det kommer inte att vara någon årlig avgift. Hur stor registreringsavgiften blir är ännu inte bestämt.

Frågor – Bevarandesorter

När kan jag börja odla en bevarandesort?

När en sort blivit godkänd så är det möjligt för intresserade att börja odla utsäde av sorten. Den som odlar utsäde ser sedan till att utsädet kommer ut på marknaden.

Hur får jag med en bevarandesort på sortlistan?

För bevarandesorter gäller att en ansökan ska skickas in till Jordbruksverket. Sorten ska vara väl beskriven och bedömas som en bevarandesort men behöver inte provodlas på samma sätt som en ny sort.

Vem beslutar om en bevarandesort får stå i sortlistan?

Jordbruksverket.

Vad avgör om en sort är bevarandevärd?

Det finns kriterier för bevarande som har ställts upp inom Programmet för odlad mångfald (POM). Jordbruksverket bedömer ansökan utifrån kriterierna och diskuterar underlaget med NordGen i Alnarp.

Jag skulle vilja ha med en bevarandesort i sortlistan. Hur gör jag?

Skicka in en ansökan till Jordbruksverket. Ansökan ska innehålla namn på arten och sorten och dess ursprung. Ansökan ska dessutom innehålla en noggrann beskrivning av sorten. Du som ansöker ska också ange ditt namn och din adress. Jordbruksverket tar sedan hand om ansökan och kan eventuellt begära kompletteringar.

Du måste också ha utsäde av sorten så att Jordbruksverket kan odla den och se att den skiljer sig från andra kända sorter. Jordbruksverket vill också se att sorten du har stämmer med det material av sorten som NordGen har.

Kan jag få avslag på min ansökan?

Ja. Anledningen till detta kan vara att sorten redan finns på sortlistan, att det är en sort av en art som inte behöver vara med på sortlistan eller att sorten inte bedöms vara bevarandevärd i Sverige. Ansökan kan också avslås om sorten inte kan skiljas från andra sorter.

Hur får jag tag på utsäde till bevarandesorter?

När en sort blivit godkänd så är det möjligt för intresserade att börja odla utsäde av sorten. Den som odlar utsäde ser sedan till att utsädet kommer ut på marknaden.

Vad finns det för krav på en utsädesodling?

Det ställs samma krav för en utsädesodling av bevarandesorter som för en av vanliga sorter, det vill säga att sjukdomar och skadliga organismer som försämrar utsädets användbarhet ska hållas på lägsta möjliga nivå. Det får inte finnas flyghavre i din odling. En skillnad är dock att en utsädesodling av en bevarandesort inte behöver fältbesiktigas för att säkerställa att kraven uppfylls.

Utsädet ska i övrigt uppfylla vissa bestämda kvalitetskrav beträffande renhet, inblandning av andra arter och grobarhet.

Förpackningar för bevarandesorter ska också märkas på ett bestämt sätt som beskrivs i föreskriften.

Jordbruksverket gör genom stickprov olika kontroller. Dessa kan vara identifikationskontroll av att sorten är den man utger den för att vara, en kontroll av utsädesodlingens standard eller att utsädet som är till försäljning kontrolleras. Du måste också anmäla till Jordbruksverket hur mycket utsäde du säljer.

Kan jag börja sälja utsäde redan i höst?

Innan du kan sälja utsäde från din odling så måste sorten ha blivit godkänd av Jordbruksverket, så lämna först in en ansökan om att få sorten godkänd som bevarandesort.

Frågor – Allmänt

Vad innebär det att en sort finns med i en sortlista?

Att sorten är godkänd av en myndighet inom EU, att den är unik samt att det finns en känd sortbeskrivning och att sorten därmed får marknadsföras och säljas.

Vad är en sortlista?

En sortlista är den officiella förteckningen över vilka växtsorter som får säljas. Dessa har provats och godkänts för sina egenskaper och under vilket namn sorterna får säljas. Det finns en sortlista i varje medlemsland i EU och dessutom en gemensam EU-sortlista som är en sammanställning av alla de nationella.

Vad är en sort?

Inom en art en samling odlade plantor som i ett eller flera avseenden klart avviker från andra sådana samlingar och som efter förökning bibehåller de särskiljande karaktärerna eller egenskaperna. Individerna är därmed genetiskt någorlunda lika. Människan har skapat sorter genom urval eller mer avancerad förädling. Inom arten tomat finns t.ex. sorterna Gardener's Delight och Brandywine.

Vilka sorter får finnas med i en sortlista?

För det första ska sorterna tillhöra sådana arter för vilka det krävs att sorterna finns på sortlistan, dvs. de arter som omfattas av utsädesförordningen (2000:1330) bilaga 1. Sorter som blir godkända efter att en ansökan kommit in till Jordbruksverket och det visats att de uppfyller kraven tas in i sortlistan.

Hur vet jag vilka sorter som finns i sortlistan?

Både den svenska sortlistan och EU-sortlistan publiceras på Internet.

Är en sort som inte finns med på sortlistan förbjuden att odla?

Nej. Du får odla en sort som inte är med på sortlistan men du får inte marknadsföra eller sälja utsäde av sorten.

Vilka krav gäller för att en helt ny sort (marknadssort) ska få finnas med i en sortlista?

För nya sorter gäller att en ansökan har skickats in till Jordbruksverket eller motsvarande myndighet i något annat EU-land. Sorten ska sedan provodlas. Resultaten från provodlingen ska visa att sorten går att skilja från andra sorter, den ska inte förändras från år till år, samt att den ska vara enhetlig.